

Advies nr. 22/2016 van 18 mei 2016

Betreft: adviesaanvraag m.b.t. een ontwerp van koninklijk besluit tot vaststelling van het model van huishoudelijk reglement voor de toegang tot sommige specifieke archiefstukken van de federale wetenschappelijke instellingen (CO-A-2016-019)

De Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer;

Gelet op de wet van 8 december 1992 *tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens* (hierna WVP), inzonderheid artikel 29;

Gelet op het verzoek om advies van mevrouw Elke SLEURS, staatssecretaris voor wetenschapsbeleid, ontvangen op 04/04/2016;

Gelet op het verslag van de heer Stefan VERSCHUERE;

Brengt op 18 mei 2016 het volgende advies uit:

I. VOORWERP VAN DE AANVRAAG

1. Het ontwerp van koninklijk besluit *tot vaststelling van het model van huishoudelijk reglement voor de toegang tot sommige specifieke archiefstukken van de federale wetenschappelijke instellingen*, hierna het ontwerp, verplicht een wetenschappelijke instelling, voor zover een van haar opdrachten erin bestaat archiefbewaarplaatsen/documentatiecentra voor collecties op te zetten, een huishoudelijk reglement op te stellen dat de voorwaarden bevat onder dewelke de raadpleging van het archief of de collectie van een documentatiecentrum door het publiek mogelijk is.

2. Vanuit WVP-perspectief zijn alleen artikel 3 a), c) en d) van het ontwerp belangrijk vermits deze een opsomming bevatten van de punten die alleszins in het huishoudelijk reglement moeten worden vermeld/geregeld en zij betrekking hebben op de toegankelijkheid van de documenten en de registratie van de gebruikers.

II. ONDERZOEK TEN GRONDE

Artikel 3, a): vrije toegang tot documenten meer dan 30 jaar oud

3. Artikel 1 van het koninklijk besluit van 20 april 1965 tot vaststelling van het organiek statuut van de federale wetenschappelijke instellingen, bepaalt:

“De federale wetenschappelijk instellingen vervullen in hun geheel of gedeeltelijk opdrachten inzake wetenschappelijk onderzoek, wetenschappelijke expertise, experimentele ontwikkeling, bewaring en valorisatie van hun patrimonium of dienstverlening aan derden en dat meer in het bijzonder ten bate van de Belgische onderzoeksgemeenschap in haar geheel”.

4. Op basis van dit artikel kunnen de oprichtingsbesluiten van federale wetenschappelijke instellingen, waarin hun concrete opdrachten worden vastgesteld, bepalen dat zij een archiefbewaarplaats/documentatiecentrum moeten inrichten. Dit is bijvoorbeeld het geval voor de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis¹.

5. Er bestaat echter geen specifieke reglementaire omkadering voor archiefbewaarplaatsen/documentatiecentra opgezet door federale wetenschappelijke instellingen.

¹ Artikel 3 van het koninklijk besluit van 8 augustus 1835 houdende oprichting als wetenschappelijke instelling van de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis.

6. De *Archiefwet* van 24 juni 1955 is niet van toepassing op dergelijke archiefbewaarplaatsen/documentatiecentra. Het toepassingsgebied ervan is beperkt tot archiefdocumenten die werden overgebracht naar het Rijksarchief.

7. In de mate dat het opzetten van archiefbewaarplaatsen/documentatiecentra leidt tot de verwerking van persoonsgegevens zoals gedefinieerd in artikel 1, §§ 1 en 2, WVP, zijn de bepalingen van de WVP van toepassing. Daarnaast is ook de wet van 11 april 1994 *betreffende de openbaarheid van bestuur* van toepassing.

8. Artikel 3 *Archiefwet* bepaalt dat de stukken van meer dan 30 jaar die werden overgebracht naar het Rijksarchief openbaar zijn. Artikel 3, a), van het ontwerp voorziet dat het huishoudelijk reglement van een federale wetenschappelijke instelling alleszins moet vermelden dat er in beginsel vrije toegang van het publiek is tot documenten van meer dan 30 jaar oud. Het is kennelijk de bedoeling om het regime van toepassing op documenten overgebracht naar het Rijksarchief, ook toepasselijk te maken op de archiefdepots/documentatiecentra van federale wetenschappelijke instellingen².

9. Kan door een koninklijk besluit, *in casu* het voorgelegde ontwerp, worden afgeweken van de bepalingen van de wet 11 april 1994 die, los van enig tijdsembargo, de openbaarheid vooropstellen? De Raad van State zal daarover uitsluitel moeten geven.

10. De Commissie oordeelde reeds bij herhaling dat de toepassing van de wet van 11 april 1994 op de documenten verzameld in een archiefbewaarplaats/documentatiecentrum voldoende waarborgen biedt voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens³. Krachtens artikel 6, § 2, 1°, van de wet van 11 april 1994 is de openbaarheid niet van toepassing wanneer deze afbreuk doet aan de persoonlijke levenssfeer.

11. Los van het in punt 9 aangehaalde legistiek probleem, heeft de Commissie er geen probleem mee dat de bepaling inzake de openbaarheid van archiefstukken ouder dan 30 jaar, zoals voorzien in de *Archiefwet*, zou worden doorgetrokken naar de archieven/documentatiecentra van federale instellingen die met de oprichting daarvan werden belast. Er bestaat niet direct een objectief aanwijsbare reden om de documenten in deze archieven/documentatiecentra op een andere wijze te behandelen dan de documenten verzameld in het Rijksarchief.

² In dat geval lijkt het duidelijkheidshalve aangewezen om de in de *Archiefwet* gehanteerde terminologie over te nemen en "vrije toegang van het publiek is tot documenten van meer dan 30 jaar oud" te vervangen door "de openbaarheid van documenten van meer dan 30 jaar oud".

³ Zie punt 7 van het advies nr. 27/1997 *betreffende een voorstel van archiefwet* (https://www.privacycommission.be/sites/privacycommission/files/documents/advies_27_1997_0.pdf) en de punten 6 en 7 van het advies nr. 15/2000 *betreffende het ontwerpdecreet van de Waalse Gewestregering betreffende openbare archieven* (https://www.privacycommission.be/sites/privacycommission/files/documents/advies_15_2000_0.pdf).

12. De Commissie heeft steeds het standpunt ingenomen dat het bewaren van archiefbestanden als bewijs- en onderzoeksmateriaal, een welbepaald, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigd doeleinde vormt (artikel 4, § 1, 2°, WVP). De verwerkingen die met het oog daarop gebeuren zijn gebaseerd op, al naargelang het geval, artikel 5, eerste lid, c) of artikel 5, eerste lid, f), WVP.

13. Gelet op de opdrachten van federale wetenschappelijke instellingen zoals afgebakend in artikel 1 van het koninklijk besluit van 20 april 1965, is het duidelijk dat deze archiefbewaarplaatsen/documentatiecentra behoren tot hun dienstverlening aan de onderzoeksgemeenschap.

14. Zoals artikel 3, a) van het ontwerp is geformuleerd, zijn de documenten in de archiefbewaarplaatsen/documentatiecentra, die als openbaar worden gekwalificeerd, slechts openbaar voor zover dit niet indruist tegen “*de bescherming van persoonsgegevens*”. Teneinde discussie te vermijden wordt deze omschrijving best vervangen door wat er eigenlijk mee wordt bedoeld, namelijk “*de bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens*” (directe verwijzing naar actuele titel van de WVP) of door “*de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens*” (terminologie van de verordening).

15. Het feit dat de WVP van toepassing is impliceert voor stukken die persoonsgegevens bevatten dat rekening moet worden gehouden met de rechten van de betrokkene (artikelen 9, 10 en 12 WVP). In toepassing van artikel 16 WVP moeten ook de nodige maatregelen worden genomen om de documenten die persoonsgegevens bevatten op passende wijze te beveiligen.

16. De WVP voorziet trouwens dat een verdere verwerking van persoonsgegevens voor wetenschappelijke, statistische en historische doeleinden steeds mogelijk is (artikel 4, § 1, 2°, in fine, WVP) voor zover daarbij de bepalingen van het koninklijk besluit van 13 februari 2001 *ter uitvoering van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens*, in acht worden genomen.

Artikel 3, c): registratie van de lezers in een databank

17. Het is gebruikelijk om de lezers/gebruikers van bibliotheken en archieven te registreren. Daar waar dit vroeger gebeurde op een papieren fiche die werd bewaard in een fichebak, gebeurt dit momenteel in een elektronisch bestand.

18. Een archiefbewaarplaats/documentatiecentrum mag dan wel openstaan voor iedereen, het betekent niet dat aan het gebruik geen voorwaarden zijn verbonden. Elke federale wetenschappelijke instelling zal bepalen wat mag en niet mag en zal slechts toegang verstrekken nadat de betrokkene heeft ingestemd met deze voorwaarden. De registratie laat toe om in geval van problemen te controleren of een gebruiker (bijvoorbeeld: een gebruiker is zijn lezerskaart vergeten, een gebruiker overtreedt de voorwaarden) de nodige formaliteiten vervulde. Het is een verwerking die op basis van artikel 5, eerste lid, f), WVP kan worden verantwoord.

19. Met het oog op transparantie naar de burger-gebruiker (artikel 9, § 1, WVP) toe vraagt de Commissie dat in het koninklijk besluit zou worden bepaald dat volgende vermeldingen verplicht in het huishoudelijk reglement moeten worden opgenomen:

- het of de doeleinde(n) met het oog waarop men wordt geregistreerd in de databank van de betrokken wetenschappelijke instelling (artikel 4, § 1, 2°, WVP);
- welke persoonsgegevens daartoe worden geregistreerd (artikel 4, § 1, 3°, WVP);
- geen registratie van de documenten die werden geraadpleegd;
- aan wie deze gegevens eventueel zullen worden verstrekt.

20. De Commissie vestigt er de aandacht op dat een federale wetenschappelijke instelling, de verantwoordelijke voor de verwerking, bij het opzetten van een lezersdatabank artikel 16 WVP niet uit het oog mag verliezen (beveiliging).

Artikel 3, d): uitreiking van een lezerskaart

21. Deze persoonlijke kaart wordt verstrekt nadat de betrokkene kennis nam van het huishoudelijk reglement en dit vervolgens goedkeurde. Ze vormt dus het bewijs van de instemming van de betrokkene. Wanneer hij zich op een later tijdstip opnieuw aanbiedt en deze kaart voorlegt, kan hem zonder verdere formaliteiten toegang worden verleend. Er moet immers niet gecontroleerd worden of de betrokkene weet waaraan hij zich moet houden bij het raadplegen van documenten en stukken.

22. Louter volledigheidshalve vestigt de Commissie in dit verband de aandacht op de aanbeveling van het Sectoraal Comité van het Rijksregister RR nr. 02/2008 van 16 april 2008⁴ en meer in het bijzonder hetgeen werd uiteengezet in de luiken:

⁴ https://www.privacycommission.be/sites/privacycommission/files/documents/aanbeveling_RR_02_2008_0.pdf

- b: wanneer men zich persoonlijk aanbiedt kan de identiteit n.a.v. de inschrijving aan de hand van de identiteitskaart worden gecontroleerd maar de eID kan niet opgelegd worden als lezerskaart;
- c: wanneer men gebruik maakt van eventuele elektronische diensten die online worden aangeboden, moet de instelling in een aantal gevallen weten met wie zij handelt. In dat geval is een lezerskaart geen optie, alleen de eID laat dan een betrouwbare identificatie toe;

die bij analogie kunnen worden doorgetrokken naar archiefbewaarplaatsen/documentatiecentra.

**OM DEZE REDENEN,
de Commissie**

verleent gunstig advies onder voorbehoud van de opmerkingen in punten 9, 14 en 19.

De Wnd. Administrateur,

De Voorzitter,

(get.) An Machtens

(get.) Willem Debeuckelaere